

בין מתקפת טט בווייטנאם למלחמת לבנון השלישית והשפעותיה על ההספקה לכוחות

מוכנות הכוח הטקטי היא חלק חשוב בעיצוב הלחימה. שכן בעת התקפת פתע כמו מתקפת טט, המענה שניתן על-ידי הכוח מעצב את הקרב, ואילו המענה שמרמת הגדוד ומעלה מעצב את תוצאות הקרב

להתקוממות שתפיל את הממשלה בסייגון. במאמר זה אעמוד על ההבדלים שבין הווייטקונג לצבא ארצות-הברית באירוע נקודתי זה. לווייטקונג הייתה מתקפה יעילה אך ללא סיוע הספקתי תומך, אל מול צבא ארצות-הברית שהיה חלש בתחילת האירוע אך היה יעיל בניהול הקרב. הדגש במאמר הוא על אורך הנשימה של הכוחות בשני הצדדים, שהביא להכרעה בקרב, כולל מבט להתמודדות צה"ל עם הלחימה במרחב הצפוני.

הפסד בקרב, ניצחון בקרב על התודעה

בינואר 1968, היום הראשון של השנה הירחית – שנת טט, החלה מתקפה משולבת של כוחות וייטקונג על יעדים אמריקניים לכל אורך גזרת הלחימה. הלחימה נמשכה כחודשים (30 בינואר 1968 – 23

רס"ן גיל כהן, רמ"ד תכנון הספקה בא"ט

"מתקפת טט" נגד ארצות-הברית ובעלות בריתה התרחשה כחלק ממלחמת וייטנאם על-ידי הווייטקונג (הכינוי שניתן לארגון "החזית הלאומית לשחרור דרום וייטנאם). מטרת המתקפה הייתה לפגוע במפקדות ונכסים אסטרטגיים בדרום המדינה, כדי לגרום

מתקפת טו. הקיצוץ במשאבים פגע בכל התמיכה ההספקתית, והביא את הכוחות למצב שבו פעילות מבצעית לא יוצאת לפועל בעקבות חוסר בדלק ובתחמושת

ארצות-הברית מבסיס בעיר הוואי למשך יותר מ-24 שעות. בסופו של דבר נסוג צבא צפון וייטנאם בעקבות מחסור בתחמושת, שכן לוחמי הצפון נשאו עליהם תחמושת לשלב התקיפה אך לא לאחיזה בבסיס. כמו כן הם לא תכננו נתיב קרקעי, תתיקרקעי או אווירי לתספוק הכוח בשלב שלאחר הפריצה. מנגד עמד צבא ארצות-הברית, שההסתמכות על כוח אש מסיבי ועל עליונות טכנולוגית והיכולת לגייס משאבים לוגיסטיים עצומים היו סימני היכר שלו.² בווייטנאם פגש צבא ארצות-הברית מצב של חוסר במשאבים ופגיעה במענה לכוחות, עד לכדי מצב שבו נשיא דרום וייטנאם אמר שהוא צריך להילחם "מלחמה של האיש העני".³ אמירה זו הגיעה לאחר קיצוץ תמיכת הקונגרס בלחימה בווייטנאם שהחל ב-1973 ונמשך עד 1975.

בספטמבר 1968) עד לדעיכת ההישג של צבא צפון וייטנאם. כוחות הצפון הפסידו בקרב, אך ניצחו בזירת דעת הקהל בארצות-הברית שסבר שהמחיר אינו כדאי ויש לסגת מווייטנאם. גם אם הניצחון הצבאי היה ברור, הניצחון התודעתי הכריע את המלחמה, ולאור הפרסומים בארצות-הברית נגד המלחמה אף הכריזו על ניצחון בצפון וייטנאם. המתקפה החלה כחצי שעה לאחר חצות ולקחו בה חלק כ-80,000 לוחמי וייטקונג שתקפו למעלה ממאתיים מטרות ברזומנית. כוחות הצפון התבססו על האוכלוסייה המקומית,¹ אך לא שמרו על רשת הספקה לתמיכה במאמץ הלחימה. הם לא הצליחו לשמור על ההישגים שלהם בעקבות נחיתות הספקתית, שכן גם כאשר היו הצלחות מבצעיות – הן לא עמדו לאורך זמן. לדוגמה, ב-4 במאי תקפו כוחות הצפון 119 מטרות שרובן לא צלחו, למעט התקפה בבירה סייגון שם נסוג צבא

לוחמים במהלך מלחמת לבנון השנייה. "לא הייתה בעיה אמיתית של מחסור בפריטי

קדמיים. אלה נועדו לקצר את זמן היערכות כוחות המילואים בעיקר אבל לא רק, שכן התבצעו נוהלי קרב בקרב הכוחות החל ממאי עד אוגוסט 1973. מעבר להיערכות זו לא נעשה דבר בהכנה המקדימה, וכפי שניתן לראות בעדות של אלוף אברהם אדן בוועדת אגרנט, מפקד עוצבת הפלדה במלחמת יום הכיפורים, במהלך הקרבות סבל צה"ל מנחיתות במספר החיילים ובהספקת הציוד שעמד לרשות הכוחות.⁵

רשת ההספקה במלחמת לבנון השנייה

מקרה זה חוזר על עצמו בגרסה שונה גם במלחמת לבנון השנייה, שבה הופתעו הכוחות הלוחמים ונערכו תוך כדי כניסה לחימה. במלחמה עצמה עלו טענות בנוגע לטיב הציוד והתאמתו, כאשר קל"ג פיקוד צפון העיד בפני ועדת וינוגרד כי רמת ההצטיידות מול התקן ביחידות פיקוד צפון הייתה גבוהה מאוד, מעל 95%, ולמרות נתון זה עדיין היה צורך בביצוע ויסות בחלק מפריטי הציוד, כאשר ביחידה אחת היה עודף ובשנייה חוסר.⁶

עוד עלה מהרוח טיפול בממד הקיום של הכוחות או אי טיפול בממד זה. "הקושי לא היה קשור בזמינות של מים או מזון, אלא בקושי להעביר אותם אל החיילים בתוך שטח לבנון. מחסור במים ובמזון נבע הן מכך שהכוחות לא נשאו עימם את כמויות המים והמזון הנדרשות לשהותם המתוכננת בשטח, בין השאר בשל צורת ארגון המזון ויכולת נשיאתו על ידי החיילים, והן בשל קשיים בתספוקת סדירה של מזון ומים מעבר לגבול".⁷

"במלחמת לבנון השנייה לא הייתה בעיה אמיתית של מחסור בפריטי לוגיסטיקה", ציין לאחר המלחמה תא"ל (מיל) איציק כהן, רח"ט לוגיסטיקה באט"ל. "היו מספיק מזון, מים ותחמושת, הבעיה הייתה שהפריטים לא הגיעו אל הכוחות שנוקקו להם בשטח".⁸

הקיצוץ במשאבים פגע בכל התמיכה ההספקתית, והביא את הכוחות למצב שבו פעילות מבצעית לא יוצאת לפועל בעקבות חוסר ברלק ובתחמושת. מצב זה עמד בסתירה מול יכולות צבא ארצות-הברית שכאמור פעל בשיטת ההצפה (שיטה שבה מרוכזים אמצעים קרוב ככל הניתן לכוח הנלחם, גם באמצעים שהוא לא צריך או דרש בנקודת הזמן, וכך קיימת גמישות ומהירות במענה), כך שבהיבט ההספקה ניתן לבצע כל מהלך מבצעי.

מתקפת טט ומלחמת לבנון השלישית

העיתונאי עמיר רפפורט תיאר תרחיש של מלחמה עם חזבאללה, במהלכו: "ישאף חזבאללה למהלומת אש אדירה בפתיחה, במקביל לניסיונות לבצע חדירה קרקעית נקודתית לעבר יישובים ישראליים מעבר לגדר. [...] נמלי הים והאוויר של ישראל יהיו משותקים לפחות למשך כמה ימים, ולכן ישראל תשאף למערכה קצרה ככל האפשר. במקביל יבוצע ניסיון לתפוס שטח בצד הישראלי של הגדר ואולי אף להשתלט על יישוב ישראלי, משום שחזבאללה הגיע למסקנה בשנת 2006 כי ירי רקטות וטילים מרחוק אינו מספיק".⁴

תרחיש זה עם שמות של כוחות שונים כמו וייטקונג וצבא ארצות-הברית, הוא למעשה מתקפת טט – מתקפת פתע לאחר הרדמת השטח ויצירת מצג שווא של נחיתות הכוח התוקף. צבא ארצות-הברית במתקפת הטט הרף כאמור את מרב המתקפות, כאשר התבסס על

הכוחות ההספקתיים הם כוחות תומכים ומהווים את מכפיל הכוח הלכה למעשה, שכן שום כוח אינו יכול לקיים את עצמו ללא תמיכה הספקתית תואמת

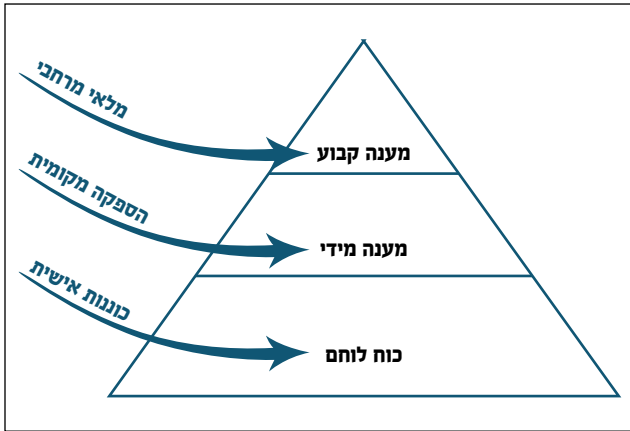

עורף הספקתי חזק עם שרשרת הנתמכת בכלי רכב ייעודיים לשינוע בכל גודל או צורה.

כאשר אנו מקבילים את מתקפת טט ללחימה של צה"ל מול חזבאללה או חמאס, אנו מקבלים מיעוט צירי תנועה ושיתוק מערכות שינוע כמו רכבות, שכן בכל מערכה עם חמאס בעזה קווי הרכבת לדרום נעצרים ואינם ממשיכים בתנועה, כפי שקרה במבצע "צוק איתן". במרחב הצפוני כוחות צה"ל ערוכים למתקפה בהיבט הקרבי, אבל האם המענה ההספקתי יהיה כנדרש? כדי לתמוך בכוחות בלחימה מעבר ליממה הראשונה יש צורך להפעיל רשת הספקה ענפה שתתמוך את הכוח מרגע זה. למעשה, הרשת כבר צריכה להיות פרוסה בצורה שאינה פיזית בשטח, כי אם במחסני החירום של היחידות ברמה הטקטית ועד לפריסת גופי הספקה במרחב בפועל.

פריסת רשת ההספקה

איך נערכים למצב של מתקפת פתע בהיבט ההספקתי? עם היערכות צה"ל למלחמת יום הכיפורים, וכחלק מכווננות "כחול לבן", קודמו מחסני החירום של היחידות לגבול הצפון, כולל נקודות תדלוק והצטיידות

משולש המענה לאירוע מתפרץ

צילום: לעית

לוגיסטיקה. הבעיה הייתה שהפריטים לא הגיעו אל הכוחות שנזקקו להם בשטח"

המלצות

עלימנת להיערך למלחמה בצורה האופטימלית, עלינו לשלב את כל הנלמד במלחמות ישראל וכמובן ללמוד מצבאות זרים, כשבמקרה זה מתקפת טט היא התרחיש הקרוב ביותר לאיום הקיים על מדינת ישראל במרחב הצפוני. במתקפת טט עמדה לצד כוחות ארצות הברית רשת הספקה ענפה וחזקה שתמכה במהלכים הטקטיים (שכן לא התבצעו מהלכים אסטרטגיים מרכזיים), ולמעשה הלחימה הייתה לחימת בט"ש עם מהלכים התקפיים נקודתיים – להם הייתה תמיכה הספקתית משמעותית. כל זאת עד לצמצום הכוחות כחלק מהחלטת הקונגרס האמריקני.

בעת אירוע מתפרץ יש להיות מוכנים בכמה רבדים:

- א. מוכנות הכוח הקיים בפעילות יום-יומית.
- ב. מוכנות מחסני החירום – התאמת תקן למצב"ה⁹ והתאמת הצידור לכוח וביצוע אימונים עם ציוד תואם ודומה¹⁰ לקיים בימ"ח.
- ג. קידום מלאים ואמצעים כחלק מרשת ההספקה לתמיכה באירוע מתפרץ, שיתמכו בממד האש והתנועה (ולא תנועה ואש כפי שצריך להיות, אנו בשלביה הראשונים ודרוש כוח אש מידי). למשל תחמושת תומכת ומשנת מצב כמו ארטילריה מרמת הכוח הטקטי ועד רמת האוגדה, ומיקום תחנות תדלוק מוגנות לתמיכה בלחימה הטקטית.
- ד. שימור יכולת מענה במקרה של נתק של כל כוח למשך שתי יממות בכלל המרכיבים, ושחרור התלות בכוח חיצוני – מרמת הגדוד ועד החטיבה.
- ה. פריסת רשת הספקה תומכת שתגויס בהלימה לכוחות הלוחמים המגויסים, ותיפרס בנקודות מוכנות מראש.
- ו. מיקוד במענה תומך בממד התמרון, האש והקיום בשלבי הלחימה

הראשונים כאשר קו החיתוך הוא הצלחה מבצעית של כוחותינו ותחילת ביצוע רענון כוחות.

השפעות הקרבות שצוינו צריכות להוות בסיס לתכנון הקרב העתידי של צה"ל הן בהכנת הכוחות לקרב בשלב המידי (הכוח הנתקל לעולם יהיה בנחיתות מספרית ומצבית) בתמיכה הקרובה לאירוע, והן בשלב המאוחר יותר של תמיכה בכוחות הנוספים במרחב – אם עליבסיס מתקנים הספקתיים קבועים במרחב, ואם עליבסיס מתקנים הספקתיים ארעיים.

ניתן לומר שמוכנות הכוח הטקטי היא חלק חשוב בעיצוב הלחימה, שכן בעת התקפת פתע כמו מתקפת טט, המענה שניתן עליידי הכוח לעיתים מעצב את הקרב, ואילו המענה שלאחר מכן מרמת הגדוד ומעלה מעצב את תוצאות הקרב.

רשת ההספקה פרוסה למעשה כבר היום, והיא מהווה חלק בלתי נפרד מן הרשת הנפרסת בלחימה. איכות הרשת, חוזקה והתאמתה, מתחילים בימ"ח. לכאורה קיים דיסוננס, שכן אין קשר בין רשת ארצית לנגד המכין את מחסן החירום שלו. החיבור בין מחסן החירום לרשת ההספקה הארצית הוא מרכיב יסוד ברשת, וממנו האחריות עולה בין הרמות – מהרמה הטקטית ועד הרמה האסטרטגית שצריכה להיות מתורגלת בהתאמה ובשיתוף הכוחות המיועדים, לפעול במרחב הנתון. הכוחות ההספקתיים הם כוחות תומכים ומהווים את מכפיל הכוח הלכה למעשה, שכן שום כוח אינו יכול לקיים את עצמו ללא תמיכה הספקתית תואמת.

היערכות רשת ההספקה צריכה להתרחש מבעוד מועד. אם בהיערכות מקדימה של הכוחות המוגנים כפי שהיה במתקפת טט, או באיתור נקודות אליהן ניתן יהיה לקדם מלאי הספקתי שיתמוך את מימוש התוכנית המבצעית ויאפשר את הפעלתה. זאת עליידי פריסת מלאי במרחבים מוגנים ומוכנים מראש, או עליידי הצבת מלאי שתומך את ממד התנועה והאש בנקודות מוגנות באופן "טבעי". המענה ההספקתי למתקפה כמו מתקפת טט או מלחמת יום הכיפורים, הוא אתגר מקצועי משולב הן של כוחות מבצעיים והן של כוחות לוגיסטיים מרמת היחידה הטקטית, ועד לרמה העליונה בצבא. עם היערכות מקדימה ונכונה ניתן יהיה לצמצם את שכר הלימוד הכבד.

ההערות למאמר הזה מתפרסמות בסוף הגיליון.

